

Kompas Wyborczy REGIOS

Wybory Prezydenckie 2025

Katowice, 10.05.2025

1. Wprowadzenie i metodologia	2
2. Odpowiedzi komitetów	4
Decentralizacja i regionalizm	4
Decentralizacja	4
Granice województw	5
Likwidacja powiatów	6
Likwidacja instytucji wojewody	7
Udział samorządów w podatkach	8
Edukacja Regionalna	9
Decentralizacja prawa aborcyjnego	10
Reforma Senatu	10
Próg wyborczy	11
Integracja Europejska	12
Więzi gospodarcze z UE	13
Armia Europejska	13
Strefa Euro	14
Armia Europejska	15
Relacja regionalna z UE	16
Ochrona Mniejszości na poziomie Unijnym	17
Śląskie postulaty regionalne	18
Mniejszość śląska	18
Język śląski	19
Polityka Zagraniczna	19
Relacje z Indiami	20
Relacje z Chinami	20
Relacje z USA	21
3. Podsumowanie	22
3.1 Kluczowe wnioski	23
Załącznik nr 1. Matryca odpowiedzi komitetów wyborczych	25

1. Wprowadzenie i metodologia

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane w związku z Wyborami do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2025. Stowarzyszenie REGIOS przygotowało listę 20 pytań, które zostały zadane kandydatom wymienionym przez Państwową Komisję Wyborczą w dniu 5.04.2025 jako poprawnie zarejestrowanych - do tego grona nie zaliczyli się Marek Jakubiak, Krzysztof Stanowski i Maciej Maciak. Zadane pytania miały na celu poruszenie głównie tematyki regionalnej i poglądów regionalistycznych kandydatów. Ze względu na istotność tematyki bezpieczeństwa nie zrezygnowaliśmy jednak z zapytań dotyczących polityki międzynarodowej.

Pytania zostały przesłane w formie elektronicznej na adresy mailowe komitetów zamieszczone na ich stronach internetowych. O udzielenie odpowiedzi staraliśmy się również drogą nieformalną - często bezskutecznie. **Komitetami, które udzieliły nam odpowiedzi na zadane pytania, byli Artur Bartoszewicz, Szymon Hołownia oraz częściowo Marek Woch. Niezależnie od naszych poglądów, jako Stowarzyszenie REGIOS doceniamy, że Panowie nie pozostawili naszych wiadomości bez odpowiedzi.** Z tego względu w niniejszym opracowaniu zawarto częściowe odpowiedzi i wnioski płynące z przeglądu programów partii politycznych i wypowiedzi kandydatów w poszukiwaniu odpowiedzi, a przy niektórych pozycjach zostawiliśmy adnotację "*Brak informacji*" (B). Niektóre z pytań, które zadawaliśmy kandydatom były powtarzane względem Kompas Wyborczego, który realizowaliśmy w roku 2023 przy wyborach Parlamentarnych¹ oraz w roku 2024 przy wyborach do Parlamentu Europejskiego² - z tego względu dla kandydatów, którzy nie udzielili odpowiedzi, ale byli związani wówczas ze startującymi komitetami przepisaliśmy ówczesne odpowiedzi z adekwatną adnotacją.

¹ [Kompas Wyborczy - Wybory Parlamentarne 2023](#) / Link alternatywny [Google-drive](#)

² [Kompas Wyborczy - Wybory do Parlamentu Europejskiego 2024](#) / Link alternatywny [Google Drive](#)

W sekcji 2. niniejszego opracowania zawarto pytania wraz z odpowiedziami komitetu lub stosownymi adnotacjami dotyczącymi analizy przeprowadzanej we własnym zakresie. W sekcji 3. umieszczono krótkie podsumowanie zgromadzonych informacji oraz konkluzje płynące z opracowania. Do opracowania dołączono również załącznik nr 1 - Matryca odpowiedzi komitetów wyborczych, która zawiera wyłącznie dane zagregowane bez odnośników i uzasadnień.

REGIOS

2. Odpowiedzi komitetów

Niniejsza część poświęcona została pytaniom kierowanym w stronę komitetów oraz analizie stanowisk prezentowanych przez kandydatów i wystawiające ich partie. Kolejne podsekcje podzielone zostały kategoriami tematycznymi zadanych pytań.

Decentralizacja i regionalizm

Decentralizacja

Stowarzyszenie REGIOS przede wszystkim skupia się na idei Regionalizmu Obywatelskiego i decentralizacji, którą popieramy w maksymalnym stopniu. Dlatego zapytaliśmy kandydatów o kwestie związane z Samorządnością i decentralizacją właśnie.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani decentralizację Polski?

Tak:

- Hołwnia Szymon³
- Mentzen Sławomir⁴
- Woch Marek⁵
- Zandberg Adrian⁶

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁷
- Nawrocki Karol⁸

Brak informacji:

- Biejat Magdalena
- Braun Grzegorz
- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał

³ Bezpośrednia odpowiedź od kandydata

⁴ SŁAWOMIR MENTZEN I ANTONI DUDEK | DUDEK O POLITYCE

⁵ [Program Bezpartyjnych Samorządowców](#) obfituje w hasła decentralizacyjne

⁶ [Program Partii RAZEM](#)

⁷ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁸ [Artykuł na portalu polityka.pl o polityce PiS w zakresie centralizacji.](#)

Granice województw

Niektóre granice województw są przedmiotem żywej dyskusji w debacie publicznej. Najlepszym tego przykładem jest województwo śląskie, które w rzeczywistości składa się z ziem śląskich i małopolskich. Istniejący podział nie odpowiada wszystkim mieszkańcom, bo wynika z odgórnych ustaleń a nie ich decyzji.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani przeprowadzenie reformy granic i liczby województw w oparciu o referenda regionalne i lokalne?

Tak:

- Bartoszewicz Artur⁹
- Bieja Magdalena¹⁰

Nie:

- Trzaskowski Rafał¹¹
- Hołownia Szymon¹²

Inne:

- Braun Grzegorz¹³

Brak informacji:

- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Senyszyn Joanna
- Woch Marek
- Zandberg Adrian

Likwidacja powiatów

Powiaty są niejednokrotnie powodem dublowania się stanowisk czy kompetencji z poziomem gminnym lub wojewódzkim.¹⁴ Powstaje więc wątpliwość dotycząca

⁹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹⁰ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

¹¹ Wypowiedź Tomasza Siemoniaka dla [interji](#)

¹² Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹³ [Program Konfederacji Korony Polskiej](#) - Strona 43: "zwiększenie liczby województw do 20-22, z jednoczesnym wyłączeniem aglomeracji warszawskiej do samodzielnej jednostki samorządowej na prawach województwa"

¹⁴ [Likwidacja powiatów. Zdaniem prof. Kieżuna jest to niezbędne](#)

konieczności kontynuowania ich funkcjonowania lub reformy, a w naszej opinii wręcz stanowcze wezwanie do ich likwidacji.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani likwidację powiatów?

Tak:

- Bartoszewicz Artur¹⁵
- Braun Grzegorz¹⁶

Nie:

- Biejat Magdalena¹⁷
- Trzaskowski Rafał¹⁸
- Hołownia Szymon¹⁹

Inne:

- Woch Marek²⁰

Brak informacji:

- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Senyszyn Joanna
- Zandberg Adrian

Likwidacja instytucji wojewody

Koegzystencja instytucji wojewody i marszałka Sejmiku, podobnie jak w kwestii powiatów, powoduje dublowanie funkcji administracyjnych. Obie bowiem zajmują się problematyką regionalną (w różnym zakresie kompetencji ustawowych), lecz z tą różnicą, że Wojewoda mianowany jest odgórnie, a Marszałek oddolnie.

¹⁵ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹⁶ [Program Konfederacji Korony Polskiej](#) - strona 43 "Dlatego też KKP, doceniając potrzebę istnienia silnego samorządu terytorialnego opartego na podstawowej jednostce, jaką jest gmina, w celu poprawy efektywności działania i obniżenia kosztów funkcjonowania samorządu terytorialnego rekomenduje wprowadzenie następujących zmian:

1) likwidację szczebla powiatowego i zastąpienie go dobrowolnymi Związkami Celowymi Gmin;..."

¹⁷ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

¹⁸ Wypowiedź Tomasza Siemoniaka dla [interii](#)

¹⁹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

²⁰ W swoim [programie Bezparyjni Samorządowcy](#) podają dwa rozwiązania dla kwestii powiatów, jednym z nich jest likwidacja powiatów, drugim za to jest pozostawienie ich po mocnej reformie kompetencji tak, by na siebie nie nachodziły.

Postanowiliśmy więc zadać komitetom wyborczym pytanie dotyczące przekazania kompetencji wojewodów marszałkom województw.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani przekazanie kompetencji wojewodów marszałkom województw?

Tak:

- Bartoszewicz Artur²¹
- Braun Grzegorz²²

Nie:

- Biejat Magdalena²³
- Szymon Hołownia²⁴

Inne:

- Woch Marek²⁵

Brak informacji:

- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian

Udział samorządów w podatkach

Przychody Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST) pochodzą z dochodów własnych, subwencji ogólnej, dotacji celowych z budżetu państwa oraz opcjonalnie środków ze źródeł zagranicznych (np. z Unii Europejskiej). Ostatnie lata, w których politycy rządu centralnego chętnie przywozili promesy dla JST²⁶ pokazują, że pieniędzy, które wpierw trafiają do stolicy państwa jest większa, niż wynikałoby to z

²¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

²² [Program Konfederacji Korony Polskiej](#) - Strona 45 "Należy także dokonać jednoznacznego podziału zadań i kompetencji między administrację rządową a samorządową, szczególnie szczebla wojewódzkiego, tj. między urząd wojewody a urząd marszałkowski, oraz zlikwidować administrację specjalną poprzez przekazanie jej zadań i kompetencji do administracji rządowej lub samorządowej."

²³ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

²⁴ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

²⁵ Bezpartyjni Samorządowcy popierają ograniczenie kompetencji wojewodów choćby w zakresie zarządzania funduszami. [Program BS](#)

²⁶ [Premier Mateusz Morawiecki wręczył samorządowcom promesy na inwestycje](#)

potrzeb. Ponadto część środków, które rzeczywiście rząd centralny pobiera na pokrycie kosztów funkcjonowania mogłaby pozostawać w samorządach, gdyby te przejęły część zadań rządu centralnego.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani wzrost udziałów samorządów we wpływach podatkowych (w tym w VAT) oraz ich pełną niezależność od rządu centralnego w obszarach edukacji, kultury, polityki społecznej i pracy?²⁷

Tak:

- Bartoszewicz Artur²⁸ (wyraził poparcie dla pytanie w pełnej treści)
- Biejał Magdalena²⁹
- Braun Grzegorz³⁰
- Woch Marek³¹

Nie:

- Nawrocki Karol³²
- Hołownia Szymon³³ (dla pytania w pełnej treści)

Inne:

- Mentzen Sławomir³⁴

Brak informacji:

- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian

²⁷ Zadane pytanie było złożone z dwóch części, z czego żaden komitet w Kompasie Wyborczym z 2023 nie opowiadał się za zrealizowaniem postulatu niezależności samorządów od rządu centralnego w obszarach edukacji, kultury, polityki społecznej i pracy.

²⁸ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

²⁹ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

³⁰ Program [Konfederacji Korony Polskiej](#) - Strona 44 - usamodzielnienie finansowe gmin, tak aby całość ich stałych dochodów pochodziła z własnych tytułów podatkowych i opłat;

³¹ [Bezpartyjni Samorządowcy](#) popierają udział samorządów w VAT

³² Artykuł w [Gazecie Prawnej](#) o działaniach PiS ws podatków i samorządów

³³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata była "NIE" w odpowiedzi na pytanie zadane w pełni. Zwracamy jednak uwagę na [Program Polski 2050](#), który przewiduje swego rodzaju wzmocnienie dochodów samorządowych, lecz nie z VAT.

³⁴ [Program Konfederacji](#), również w [Kompasie Wyborczym - Wybory Parlamentarne 2023](#) - Komitet Konfederacji popiera zwiększenie udziału w dochodach budżetu państwa z PIT dla samorządów, które w większym stopniu „pokryte” są miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Nie stanowi to jednak mechanizmu ogólnego tylko formę zachęty do uchwalania MPZP.

Edukacja Regionalna

Edukacja jest zdominowana przez ogólnopolską narrację oraz informacje dotyczące całej Rzeczypospolitej. Tymczasem pomija się aspekty dotyczące wspólnoty, historii, tradycji i kultury regionalnej, co odbywa się ze szkodą dla różnorodności i regionalnych tożsamości funkcjonujących w ramach Rzeczypospolitej Polskiej.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani wprowadzenie do szkół edukacji regionalnej?

Tak:

→ Biejał Magdalena³⁵

→ Hołownia Szymon³⁶

Nie:

→ Bartoszewicz Artur³⁷

Inne:

→ Woch Marek³⁸

Brak informacji:

→ Braun Grzegorz

→ Mentzen Sławomir

→ Nawrocki Karol

→ Senyszyn Joanna

→ Trzaskowski Rafał

→ Zandberg Adrian

Decentralizacja prawa aborcyjnego

Kwestia prawa aborcyjnego stała się nośnym tematem w debacie publicznej. Większość ugrupowań politycznych opowiedziało się po stronie ochrony życia od poczęcia, wolności aborcyjnej lub swego rodzaju kompromisów. Brakuje natomiast organizacji, które opowiadałyby się za przeniesieniem kompetencji do decydowania o prawie w tym zakresie na poziom wojewódzki (lub regionalny). Takie rozwiązanie potencjalnie zażegnałoby konflikt zapewniając, z jednej strony

³⁵ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

³⁶ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

³⁷ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

³⁸ Bezpartyjni samorządowcy proponują decentralizację systemu edukacji w swoim [programie](#) - strona 28

możliwość dokonywania aborcji na terenie Polski w mniej lub bardziej liberalnym zakresie, a z drugiej dawało możliwość jej ograniczenia w regionach bardziej konserwatywnych.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani umożliwienie sejmikom wojewódzkim podejmowanie uchwał regulujących prawo aborcyjne?

Nie:

- Bartoszewicz Artur³⁹
- Biejał Magdalena⁴⁰
- Hołownia Szymon⁴¹

Brak informacji:

- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał
- Woch Marek
- Zandberg Adrian

Reforma Senatu

Senat w Rzeczypospolitej Polskiej nie ma realnego wpływu na wprowadzane ustawy. Nawet w sytuacji, gdy jest on kontrolowany przez opozycję, ustawy i tak finalnie są zatwierdzane przez Sejm. Sytuacje, w których Senat rzeczywiście odegrał istotną rolę (jak przy wyborze Rzecznika Praw Obywatelskich⁴²) są natomiast nieliczne. Dlatego powstaje pytanie o przekształcenie Senatu RP w izbę reprezentacji regionalnej.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani przekształcenie Senatu w izbę reprezentacji regionalnej, składającą się z przedstawicieli samorządów wojewódzkich?

Tak:

³⁹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁴⁰ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

⁴¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁴² [USTAWA z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich](#)

→ Hołownia Szymon⁴³

Nie:

→ Bartoszewicz Artur⁴⁴

→ Biejał Magdalena⁴⁵

Inne:

→ Braun Grzegorz⁴⁶

Brak informacji:

→ Mentzen Sławomir

→ Nawrocki Karol

→ Senyszyn Jonanna

→ Trzaskowski Rafał

→ Woch Marek

→ Zandberg Adrian

Próg wyborczy

Jedną z przyczyn nienaruszalności obecnej sceny politycznej jest próg wyborczy w skali ogólnopolskiej, który skutecznie uniemożliwia mniejszym ugrupowaniom, w tym regionalnym, uzyskanie przedstawicieli w Sejmie Rzeczypospolitej. Wyjątkiem od tego jest Mniejszość Niemiecka, która korzysta z przywileju zwolnienia z progu wyborczego⁴⁷, choć efektywny próg wyborczy dla komitetu wspomnianej mniejszości oscyluje wokół 9-10% w ramach okręgu. Stabilność rozkładu sił w Parlamencie i nieznaczne wahania poparcia dla największych partii, w tym Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości, które są przedmiotem wojny polsko-polskiej budzi pytanie o możliwość zmiany stanu rzeczy za pomocą zredukowanego progu wyborczego w skali województwa zamiast 5% w skali kraju.

⁴³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁴⁴ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁴⁵ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

⁴⁶ Program [Konfederacji Korony Polskiej](#) - Strona 41 - "Będziemy dążyli do zmiany formy wyboru senatorów, tak aby bierne prawo wyborcze kandydatów do Senatu ograniczyć do osób, które przez co najmniej jedną kadencję sprawowały już funkcję pochodzącą z wyborów powszechnych w jednostkach samorządu terytorialnego (wymóg ten nie będzie dotyczył przedstawicieli Polonii) oraz które w dniu wyborów ukończyły 45 lat."

⁴⁷ [USTAWA z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy](#)

Pytanie: Czy popierają Państwo zastąpienie w wyborach parlamentarnych 5-procentowego progu wyborczego w skali kraju 3-procentowym progiem wyborczym w skali województwa?

Tak:

- Bartoszewicz Artur⁴⁸
- Senyszyn Joanna⁴⁹

Nie:

- Magdalena Biejat⁵⁰
- Hołownia Szymon⁵¹

Inne:

- Marek Woch⁵²

Brak informacji:

- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian

Integracja Europejska

Za granicą Polski nadal toczy się wojna z Federacją Rosyjską. Trwający konflikt pokazuje jak cenna jest przynależność Polski do wspólnoty zachodnioeuropejskiej, którą zrzesza Unia Europejska. Partie polityczne i komitety wyborcze często prezentują różne wizje wspólnoty. Mając na uwadze sytuację geopolityczną postawiono więc pytanie o zacieśnienie współpracy i integracji Polski z Unią Europejską.

⁴⁸ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁴⁹ DEBATA PREZYDENCKA w tvRepublika

⁵⁰ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

⁵¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁵² [Program Bezpartyjnych Samorządowców](#) - strona 120 Komitet zgłasza postulat zmiany metody liczenia głosów z D'Hondt'a na Sainte-Laguë.

Więzi gospodarcze z UE

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani zacieśnianie więzi gospodarczych między krajami członkowskimi Unii Europejskiej?

Tak:

- Bartoszewicz Artur⁵³
- Biejat Magdalena⁵⁴
- Hołownia Szymon⁵⁵
- Zandberg Adrian⁵⁶

Nie:

- Karol Nawrocki^{57 58}

Brak informacji:

- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Senyszyn Joanna
- Rafał Trzaskowski
- Woch Marek

Armia Europejska

Kwestia utworzenia Armii Europejskiej jest przedmiotem ogólnopolskiej debaty. Choć nie może ona zastąpić armii państwowych, to jej powstanie byłoby elementem jednoczącym kraje Unii Europejskiej w sprawie obronności.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani utworzenie europejskiej armii działającej w strukturach Unii Europejskiej?

Tak:

- Biejat Magdalena⁵⁹
- Senyszyn Joanna⁶⁰

⁵³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁵⁴ Odpowiedź Komitetu Lewicy z [Kompasu Wyborczego - Wybory Parlamentarne 2023](#)

⁵⁵ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁵⁶ [Stanowisko RAZEM ws. integracji europejskiej](#)

⁵⁷ [Program Prawa i Sprawiedliwości](#)

⁵⁸ [Czy polexit to wymysł opozycji](#) - Onet.pl

⁵⁹ [Biejat: TAK dla europejskiej armii!](#) #lewica #senat #polska #biejat2025

⁶⁰ Wpis Videoparlament.pl na [Facebooku](#)

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁶¹
- Braun Grzegorz⁶²
- Hołownia Szymon⁶³
- Mentzen Sławomir⁶⁴
- Nawrocki Karol⁶⁵
- Trzaskowski Rafał⁶⁶

Inne:

- Zandberg Adrian⁶⁷

Brak informacji:

- Woch Marek

Strefa Euro

Postulat dołączenia do strefy Euro w ostatnich latach stracił nie tyle na nośności, co na poparciu politycznym. Według naszych obserwacji doszło do przesunięcia od poglądów kreowanych polityką NBP pod przewodnictwem Adama Glapińskiego jednak w stronę pozostania przy złotówce. Jednakże, niezależnie od tego jak obecnie do tematu odnoszą się politycy przyjęcie Euro oznaczałoby, że obywatele Polscy mogliby skorzystać na stabilności waluty UE.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani dołączenie Polski do strefy Euro?

Tak:

- Biejat Magdalena⁶⁸
- Senyszyn Joanna⁶⁹

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁷⁰

⁶¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁶² ["Nie europejska, tylko Polska Armia! - wpis Grzegorza Brauna na Facebooku](#)

⁶³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁶⁴ [\[Konfederacja\]: NIE dla armii europejskiej!](#)

⁶⁵ Artykuł na [wpoznaniu.pl](#)

⁶⁶ Trzaskowski: dziś chodzi o to, by wzmacniać nasze zdolności obronne - [portalsamorzadowy.pl](#)

⁶⁷ [Stanowisko Partii Razem ws. Sił Zbrojnych RP](#)

⁶⁸ [Biejat: TAK dla europejskiej armii! #lewica #senat #polska #biejat2025](#)

⁶⁹ [Wpis videoparlament.pl na Facebooku](#)

⁷⁰ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

- Braun Grzegorz⁷¹
- Hołownia Szymon⁷²
- Mentzen Sławomir⁷³
- Nawrocki Karol⁷⁴
- Trzaskowski Rafał⁷⁵
- Woch Marek⁷⁶
- Zandberg Adrian⁷⁷

Armia Europejska

Kwestia utworzenia Armii Europejskiej jest przedmiotem ogólnopolskiej debaty. Choć nie może ona zastąpić armii państwowych, to jej powstanie byłoby elementem jednoczącym kraje Unii Europejskiej w sprawie obronności.

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani utworzenie europejskiej armii działającej w strukturach Unii Europejskiej?

Tak:

- Biejat Magdalena⁷⁸
- Senyszyn Joanna⁷⁹

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁸⁰
- Braun Grzegorz⁸¹
- Hołownia Szymon⁸²
- Mentzen Sławomir⁸³

⁷¹ Braun: prez z euro, precz z eurokołchozem!

⁷² Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁷³ [Konfederacja nie dla euro](#)

⁷⁴ [Nawrocki: Nie dla Euro - Nagranie na facebooku](#)

⁷⁵ [Artykuł na rp.pl](#)

⁷⁶ [Euractiv.pl](#)

⁷⁷ Artykuł na [portalsamorzadowy.pl](#)

⁷⁸ Biejat: TAK dla europejskiej armii! #lewica #senat #polska #biejat2025

⁷⁹ Wpis Videoparlament.pl na [Facebooku](#)

⁸⁰ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁸¹ ["Nie europejska, tylko Polska Armia! - wpis Grzegorza Brauna na Facebooku](#)

⁸² Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁸³ [Konfederacja]: NIE dla armii europejskiej!

- Nawrocki Karol⁸⁴
- Trzaskowski Rafał⁸⁵

Inne:

- Zandberg Adrian⁸⁶

Brak informacji:

- Woch Marek

Relacja regionalna z UE

Na chwilę obecną w UE najsilniejszy mandat i głos mają państwa członkowskie jako bezpośrednie składowe tworzące wspólnotę. Z naszej perspektywy interes i głos regionów powinny jednak posiadać równie istotną wagę. Zapytaliśmy więc kandydatów czy, któryś z nich popiera podobne rozwiązanie.

Pytanie: Czy interes regionalny (wojewódzki) powinien być brany pod uwagę przez Unię Europejską na równi z interesem poszczególnych państw członkowskich?

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁸⁷
- Hołownia Szymon⁸⁸

Brak informacji:

- Biejał Magdalena
- Senyszyn Joanna
- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Trzaskowski Rafał
- Woch Marek
- Zandberg Adrian

⁸⁴ Artykuł na wpoznaniu.pl

⁸⁵ Trzaskowski: dziś chodzi o to, by wzmacniać nasze zdolności obronne - portalsamorzadowy.pl

⁸⁶ [Stanowisko Partii Razem ws. Sił Zbrojnych RP](#)

⁸⁷ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁸⁸ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

Ochrona Mniejszości na poziomie Unijnym

W naszej ocenie państwa narodowe, szczególnie te gdzie kwitnie nacjonalistyczna narracja nie są zdolne do zapewnienia rzetelnej ochrony mniejszościom. Polska niestety jest przykładem, w którym np. Mniejszość Niemiecka straciła godziny nauczania języka tylko przez kaprysy jednej ze stron sporu politycznego. Co więcej uzasadnione było to brakiem statusu mniejszości Polskiej w Niemczech, pomimo, że landy niemieckie finansują naukę języka polskiego w kwocie 200 milionów euro rocznie⁸⁹. Niestety jak wiemy, inicjatywa Minority Safepack została odrzucona przez Komisję Europejską.⁹⁰ Interesowała nas jednak kwestia dostrzeżenia problemu przez ugrupowania w Polsce i dowiedzenie się czy kandydaci na Prezydenta rozważają zaangażowanie UE w sprawę mniejszości.

Pytanie: Czy Pana zdaniem Unia Europejska powinna angażować się w ochronę praw mniejszości narodowych i etnicznych występujących na obszarze jej państw członkowskich?

Tak:

→ Hołownia Szymon⁹¹ - w zakresie takim jak obecnie

Nie:

→ Bartoszewicz Artur⁹²

Brak informacji:

→ Biejał Magdalena

→ Senyszyn Joanna

→ Braun Grzegorz

→ Mentzen Sławomir

→ Nawrocki Karol

→ Trzaskowski Rafał

→ Woch Marek

→ Zandberg Adrian

⁸⁹ [NationalHeraldIndia.com](https://www.nationalheraldindia.com)

⁹⁰ European Council [Europa.eu](https://european-council.europa.eu)

⁹¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁹² Bezpośrednia odpowiedź kandydata

Śląskie postulaty regionalne

Śląsk jest jedynym regionem, w którym specyficzne dla niego postulaty regionalne przebijają się do mediów głównego nurtu na poziomie ogólnopolskim. Dlatego pytaliśmy kandydatów o ich stanowisko ws. Języka śląskiego i Mniejszości Śląskiej.

Mniejszość śląska

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani nadanie mniejszości śląskiej statusu mniejszości etnicznej poprzez zmianę w Ustawie o Mniejszościach Narodowych i Etnicznych?

Tak:

- Biejał Magdalena⁹³
- Hołownia Szymon⁹⁴
- Senyszyn Joanna⁹⁵
- Trzaskowski Rafał⁹⁶
- Zandberg Adrian⁹⁷

Nie:

- Bartoszewicz Artur⁹⁸
- Braun Grzegorz⁹⁹
- Mentzen Sławomir¹⁰⁰
- Nawrocki Karol¹⁰¹

Brak informacji:

- Woch Marek

⁹³ [Konferencja Lewicy](#)

⁹⁴ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁹⁵ [Joanna Senyszyn Roznosi Debatę w Końskich Memy, Polityka i Prawda](#)

⁹⁶ Artykuł dla portalu [ślazag.pl](#)

⁹⁷ Stanowisko [RAZEM](#)

⁹⁸ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

⁹⁹ [GODZINA ZERO #89: KRZYSZTOF STANOWSKI I GRZEGORZ BRAUN - ROZMOWA KAN...](#)

¹⁰⁰ [Radio Katowice](#)

¹⁰¹ Prawo i Sprawiedliwość nie wykorzystało swojej kadencji by uznać Ślązaków za mniejszość etniczną. Ponadto obywatelski projekt ustawy nadający Ślązakom ten status, został odrzucony za kadencji Prawa i Sprawiedliwości.

Język śląski

Pytanie: Czy popiera Pan/Pani nadanie śląskiemu statusu języka regionalnego poprzez zmianę w Ustawie o Mniejszościach Narodowych i Etnicznych?

Tak:

- Biejał Magdalena¹⁰²
- Hołownia Szymon¹⁰³
- Senyszyn Joanna¹⁰⁴
- Trzaskowski Rafał¹⁰⁵
- Zandberg Adrian¹⁰⁶

Nie:

- Bartoszewicz Artur¹⁰⁷
- Braun Grzegorz¹⁰⁸
- Mentzen Sławomir¹⁰⁹
- Nawrocki Karol¹¹⁰

Brak informacji:

- Woch Marek

Polityka Zagraniczna

W świetle zawirowań w geopolityce postanowiliśmy zapytać kandydatów o ich poglądy na cele strategiczne i strategicznych partnerów dla Rzeczypospolitej Polskiej. Pytaliśmy głównie o relacje Polski z USA, Chinami i Indiami. Jako Stowarzyszenie skupiające się na regionalizmie nie wyrokujemy w tym jaka jest jedyna słuszna strategia dla Rzeczypospolitej, ale uważamy, że

REGIOS

¹⁰² [Konferencja Lewicy](#)

¹⁰³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹⁰⁴ Joanna Senyszyn Roznosi Debatę w Końskich Memy, Polityka i Prawda

¹⁰⁵ Artykuł dla portalu [slazag.pl](#)

¹⁰⁶ Artykuł na [WNP.pl](#)

¹⁰⁷ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹⁰⁸ BRAUN KRÓTKO O JĘZYKU ŚLĄSKIM

¹⁰⁹ [Radio Katowice](#)

¹¹⁰ Artykuł na portalu [slazag.pl](#)

Relacje z Indiami

Pytanie: Czy, w świetle wydarzeń geopolitycznych i niekorzystnej dla bezpieczeństwa europejskiego retoryki płynącej z USA, Polska i Unia Europejska powinny poszukiwać partnerstwa z Indiami?

Tak:

- Bartoszewicz Artur¹¹¹
- Hołownia Szymon¹¹²

Brak informacji:

- Biejat Magdalena
- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol
- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian
- Woch Marek

Relacje z Chinami

Pytanie: Czy, w świetle wydarzeń geopolitycznych i niekorzystnej dla bezpieczeństwa europejskiego retoryki płynącej z USA, Polska i Unia Europejska powinny poszukiwać partnerstwa z Chinami?

Tak:

- Bartoszewicz Artur¹¹³

Nie:

- Hołownia Szymon¹¹⁴

Brak informacji:

- Biejat Magdalena
- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Nawrocki Karol

¹¹¹ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹¹² Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹¹³ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹¹⁴ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

- Senyszyn Joanna
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian
- Woch Marek

Relacje z USA

Pytanie: Czy relacje z Unią Europejską i krajami europejskimi powinny być ważniejsze niż partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi?

Tak:

- Biejat Magdalena¹¹⁵

Nie:

- Bartoszewicz Artur¹¹⁶

Inne:

- Hołownia Szymon¹¹⁷ - Równie ważne.
- Nawrocki Karol¹¹⁸
- Senyszyn Joanna¹¹⁹

Brak informacji:

- Braun Grzegorz
- Mentzen Sławomir
- Trzaskowski Rafał
- Zandberg Adrian
- Woch Marek

3. Podsumowanie

Jako Stowarzyszenie REGIOS, starając się dochować maksymalnej staranności w analizie programów i wypowiedzi kandydatów oraz związanych z nimi ugrupowań,

¹¹⁵ [Polskie radio](#)

¹¹⁶ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹¹⁷ Bezpośrednia odpowiedź kandydata

¹¹⁸ [PAP](#) - Nie jest jasnym jaką odpowiedź udzieliłby Karol Nawrocki, choć na podstawie jego wypowiedzi jest to przedkładanie USA nad Europę. Jednakże na podstawie wypowiedzi PAP uznajemy, że nie byłoby to stwierdzenie w pełni właściwe. Ocenę pozostawiamy czytelnikom.

¹¹⁹ Wpis Joanny Senyszyn na [Facebooku](#) - "Wielki sukces Unii Europejskiej. Pokazaliśmy Trumpowi, gdzie jego miejsce. Kompletnie ośmieszony znowu musiał spuścić z tonu, podkulić ogon i zawiesić cła wobec nas na 90 dni. Za chwilę odpuści i Chinom, a niedługo Amerykanie go pogonią z Białego Domu."

możemy stwierdzić, że żaden z kandydatów nie podziela wizji Regionalizmu Obywatelskiego. Część z kandydatów w ogóle się nie zajmuje kwestią decentralizacji. Najbardziej pro-regionalnymi i pro-decentralizacyjnymi programami ze wszystkich okazały się Program Bezpartyjnych Samorządowców i ku naszemu zaskoczeniu Konfederacji Korony Polskiej, który zawiera sporo postulatów dotyczących reformy administracyjnej i wzmocnienia samorządów, w tym likwidacji powiatów, skończenia z dualizmem urzędów wojewody i marszałka, udziału samorządów w VAT, reformy podziału administracyjnego i refleksji nad rolą oraz modelem Senatu. Oczywiście przedwczesnym byłoby wyciąganie wniosku, że Grzegorz Braun jest regionalistą, co udowodnił w wielu wypowiedziach publicznych, zaś jego działalność i różnego rodzaju ekscesy dyskwalifikują go jako kandydata godnego polecenia.

W kontekście regionalnych postulatów płynących ze Śląska, czyli uznania języka i mniejszości śląskiej sytuacja jest diametralnie inna. Kandydaci, którzy w sprawach regionalizmu ogólnopolskiego nie wypowiadali się wiele lub wcale, prezentowali jednak poglądy popierające uznanie mniejszości i języka śląskiego, dotyczy to Magdaleny Biejat, Szymona Hołowni, Joanny Senyszyn, Rafała Trzaskowskiego, czy Adriana Zandberga.

Podsumowując, z perspektywy regionalistycznej nie ma jednoznacznej odpowiedzi na kogo głosować w tych wyborach. Kluczowym i najważniejszym pytaniem, w naszej ocenie jest kwestia idei decentralizacji jako kierunku rozwoju państwa i w tej kwestii dostrzegamy odpowiedzi (lub poglądy) Szymona Hołowni, Sławomira Mentzena, Marka Wocha oraz Adriana Zandberga. Sławomir Mentzen jest jednak obarczona dość silnym światopoglądem, który to światopogląd jest jednym z kluczowych źródeł konfliktu polsko-polskiego. Tak więc nawet decentralizacja, którą Sławomir Mentzen podziela budzi nasze wątpliwości dotyczące zakresu w jakim byłby gotów ją wprowadzać. Oczywiście jest też sporo innych poglądów Sławomira Mentzena niż te regionalistyczne, które budzą nasze obawy. Nie ukrywamy też, że oficjalna odpowiedź z komitetu Szymona Hołowni, który odrzuca możliwość decentralizacji prawa aborcyjnego również nie budzi przesadnego entuzjazmu. Z pewnością możemy powiedzieć, że należałoby unikać powrotu polityki Prawa i

Sprawiedliwości w osobie Karola Nawrockiego. Rządy Prawa i Sprawiedliwości były jednym z najgorszych okresów dla samorządności i decentralizacji w Polsce, choć za rządów koalicji KO-PSL-PL2050-Lewicy to właśnie strona konserwatywna (PiS/Konfederacja) powinny dostrzec w decentralizacji ofertę kompromisową by przeciwdziałać progresywizmowi rządu przynajmniej na obszarze polski wschodniej. My natomiast zachęcamy więc by wybierać innych kandydatów niż Karol Nawrocki przy urnach wyborczych oraz zapraszamy do zapoznania się z kilkoma dodatkowymi wnioskami płynącymi z tegorocznego Kompas, które w skondensowanej formie zawarliśmy w sekcji 3.1. **Jednocześnie zwracamy uwagę, że jedynymi kandydatami, którzy odpisali na nasze zapytania byli Artur Bartoszewicz, Szymon Hołownia oraz częściowo Marek Woch.** Jest to dla nas także pewien wskaźnik dotyczący potencjalnej otwartości na dyskusję, gdyby jeden z tych kandydatów został wybrany na stanowisko Prezydenta RP.

3.1 Kluczowe wnioski

W niniejszej sekcji prezentujemy kilka kluczowych i zwięzłych wniosków z opracowania. Dokładniejsze opisy oraz odnośniki uzasadniające poniższe wnioski zostały zawarte w Sekcji 2. opracowania.

- Znacząca większość kandydatów nie zajmuje się kwestiami decentralizacji i regionalizmu.
- Szymon Hołownia jako jedyny poruszył kwestię reformy Senatu i przekształcenia go w Izbę Regionalną.
- Bezpartyjni Samorządowcy są ugrupowaniem kładącym największy nacisk na decentralizację w swoim programie. Nie są jednak odosobnieni.
- Żaden z kandydatów nie wypowiadał się publicznie ws. regulacji prawa aborcyjnego na poziomie wojewódzkim. Z tegorocznych odpowiedzi, oraz poprzednich Kompasów wiadomo, że Artur Bartoszewicz, Lewica (Magdalena Biejat) i Szymon Hołownia są przeciw.

- Karol Nawrocki, Joanna Senyszyn i Rafał Trzaskowski są kandydatami, którzy wykazali się największą obojętnością w sprawach regionalizmu ogólnopolskiego. Co więcej u Karola Nawrockiego i Rafała Trzaskowskiego nie znajdowaliśmy informacji, lub znajdowaliśmy przykłady wypowiedzi lub działalności członków PiS i KO pokazujące trend przeciwny.

REGIOS

Załącznik nr 1. Matryca odpowiedzi komitetów wyborczych¹²⁰

Objaśnienie oznaczeń: T-Tak, N-Nie, I-Inne, B-Bez Informacji

Pytanie	Kandydat									
	Bartoszewicz	Biejat	Braun	Hołownia	Mentzen	Nawrocki	Senyszyn	Trzaskowski	Woch	Zandberg
Czy popiera Pan/Pani decentralizację Polski?	N	B	B	T	T	N	B	B	T	T
Czy popiera Pan/Pani przeprowadzenie reformy granic i liczby województw w oparciu o referenda regionalne i lokalne?	T	T	I	N	B	B	B	N	B	B
Czy popiera Pan/Pani likwidację powiatów?	T	N	T	N	B	B	B	N	I	B
Czy popiera Pan/Pani przekazanie kompetencji wojewodów marszałkom województw?	T	N	T	N	B	B	B	B	I	B
Czy popiera Pan/Pani wzrost udziałów samorządów we wpływach podatkowych (w tym w VAT) oraz ich pełną niezależność od rządu centralnego w obszarach edukacji, kultury, polityki społecznej i pracy? ¹²¹	T	T	T	N	I	N	B	B	T	B
Czy popiera Pan/Pani wprowadzenie do szkół edukacji regionalnej?	N	T	B	T	B	B	B	B	I	B
Czy popiera Pan/Pani umożliwienie sejmikom wojewódzkim podejmowanie uchwał regulujących prawo aborcyjne?	N	N	B	N	B	B	B	B	B	B
Czy popiera Pan/Pani przekształcenie Senatu w izbę reprezentacji regionalnej, składającą się z przedstawicieli samorządów wojewódzkich?	N	N	I	T	B	B	B	B	B	B

¹²⁰ Niniejsza tabela jest uproszczeniem stanowisk komitetów wyborczych, a dokładne informacje wraz z odnośnikami są dostępne w Sekcji nr 2 opracowania

¹²¹ Pytanie zostało ograniczone w zestawieniu. Pełne wyjaśnienie można znaleźć w Sekcji nr 2. Kandydaci Artur Bartoszewicz i Szymon Hołownia przesłali odpowiedzi na pytanie zadane w pełni i te odpowiedzi zostały zawarte w niniejszej tabeli pod ich nazwiskami.

Objaśnienie oznaczeń: T-Tak, N-Nie, I-Inne, B-Bez Informacji

Pytanie	Kandydat									
	Bartoszewicz	Biejat	Braun	Hołownia	Mentzen	Nawrocki	Senyszyn	Trzaskowski	Woch	Zandberg
Czy popierają Państwo zastąpienie w wyborach parlamentarnych 5-procentowego progu wyborczego w skali kraju 3-procentowym progiem wyborczym w skali województwa?	T	N	B	N	B	B	T	B	I	B
Czy popiera Pan/Pani zacieśnianie więzi gospodarczych między krajami członkowskimi Unii Europejskiej?	T	T	B	T	B	N	B	B	B	T
Czy popiera Pan/Pani utworzenie europejskiej armii działającej w strukturach Unii Europejskiej?	N	T	N	N	N	N	T	N	B	I
Czy popiera Pan/Pani dołączenie Polski do strefy Euro?	N	T	N	N	N	N	T	N	N	N
Czy interes regionalny (województwi) powinien być brany pod uwagę przez Unię Europejską na równi z interesem poszczególnych państw członkowskich?	N	B	B	N	B	B	B	N	B	N
Czy Pana zdaniem Unia Europejska powinna angażować się w ochronę praw mniejszości narodowych i etnicznych występujących na obszarze jej państw członkowskich?	N	B	B	T	B	B	B	B	B	B
Czy popiera Pan/Pani nadanie mniejszości śląskiej statusu mniejszości etnicznej poprzez zmianę w Ustawie o Mniejszościach Narodowych i Etnicznych?	N	T	N	T	N	N	T	T	B	T
Czy popiera Pan/Pani nadanie śląskiemu statusu języka regionalnego poprzez zmianę w Ustawie o Mniejszościach Narodowych i Etnicznych?	N	T	N	T	N	N	T	T	B	T
Czy, w świetle wydarzeń geopolitycznych i niekorzystnej dla bezpieczeństwa europejskiego retoryki płynącej z USA, Polska i Unia Europejska powinny poszukiwać partnerstwa z Indiami?	T	B	B	T	B	B	B	B	B	B

Objaśnienie oznaczeń: T-Tak, N-Nie, I-Inne, B-Bez Informacji

Pytanie	Kandydat									
	Bartoszewicz	Biejat	Braun	Hołownia	Mentzen	Nawrocki	Senyszyn	Trzaskowski	Woch	Zandberg
Czy, w świetle wydarzeń geopolitycznych i niekorzystnej dla bezpieczeństwa europejskiego retoryki płynącej z USA, Polska i Unia Europejska powinny poszukiwać partnerstwa z Chinami?	T	B	B	N	B	B	B	B	B	B
Czy relacje z Unią Europejską i krajami europejskimi powinny być ważniejsze niż partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi?	N	T	B	I	B	I	I	B	B	B

Niniejsza tabela jest uproszczeniem stanowisk komitetów wyborczych, a dokładne informacje wraz z odnośnikami są dostępne w Sekcji nr 2 opracowania

REGIOS